

K aktivizaci vojenskovodecké práce v ČSLA

Sovětský svaz a země socialistického společenství vedou důsledný zápas za upevnění míru a odvrácení války. V posledních letech, za cenu velkého úsilí socialistických zemí, se jim podařilo dosáhnout obrátu od „studené války“ k zeslabení napětí. Bez ohledu na některé pozitivní změny v mezinárodní situaci a úspěchy v boji za mír, však podstata imperialismu zůstává zachována, nebezpečí války přetrvává.

V kapitalistickém světě existují aktivní síly reakce, agrese a revanše, které vystupují proti snižování napětí a odzbrojení. Pokračují v závodech ve zbrojení a vynakládají zvláštní úsilí při vypracovávání nových systémů a druhů zbraní hromadného ničení.

Nástrojem zvyšování napětí, organizátorem válečných konfliktů a provokací byl a zůstává agresivní blok NATO. Jeho vojenské rozpočty se každoročně zvyšují. Pouze za posledních deset let země NATO spotřebovaly na válečné přípravy 1,3 triliony dolarů. V roce 1977 vojenské výdaje zemí NATO činily 165 miliard dolarů. Posilují uskupení vojsk NATO na evropském válečném frontě, zvyšují jeho bojovou pohotovost, organizují usilovnou operační a bojovou přípravu.

Agresivní blok NATO usiluje o dosažení vojenskotechnické převahy nad zeměmi Varšavské smlouvy a do sféry válečných příprav stále více zapojuje vědu. Zvláště intenzivně USA a NSR zkoumají společné teoretické problémy, které se týkají způsobu přípravy a vedení budoucí války. USA např. na válečný výzkum prostřednictvím ministerstva obrany a komise pro jadernou energii každoročně vynaloží 40 % veškerých výdajů země na vědu.

Tato okolnost nutí státy socialistického společenství upevňovat svou obranyschopnost a zvyšovat bojovou pohotovost ozbrojených sil.

Při řešení těchto úkolů má stále větší význam vojenskovodecká práce, předurče-

ná k předstihnutí praxe, k hlubšímu pohledu kupředu, k odhalení zákonitostí a perspektivě rozvoje vojenství, k vymezení a zdůvodnění zásad vojenského umění a tím k napomáhání zvyšování bojové připravenosti ČSLA a vcelku i Spojených ozbrojených sil Varšavské smlouvy.

Růst úlohy vojenské vědy je zdůvodněn i tím, že ve vojenství se stále objevují nové tendence, které je nutné správně zhodnotit, zvážit. Neustále vzrůstá rozdíl mezi prostředky ničení a ochrany, zvyšuje se rozsah ztrát v průběhu bojové činnosti.

Vzniká nutnost upřesnit nebo přezkoumat základy přípravy a vedenou operací a bojové činnosti.

V období bouřlivého rozvoje výzbroje a bojové techniky není možné úspěšně realizovat výstavbu a přípravu armád bez pevného vědeckého základu, bez hlubokého teoretického zdůvodnění a předvídání pravděpodobných rysů budoucí války, jejího strategického charakteru, podmínek vzniku a perspektiv vedení, výchozích předpokladů vítězství. V době míru je válečná praxe omezená. Právě vojenská teorie může a musí co nejúplněji předvídat cesty rozvoje prostředků ozbrojeného zápasu i způsoby jejich bojového použití.

Tyto důležité faktory předurčují rostoucí význam vojenské vědy v současných podmínkách a požadavky na zdokonalování vojenskovodecké práce v naší armádě.

Naše vojenská věda se musí aktivně podílet na řešení úkolů, které stanovil XV. sjezd KSČ k upevnění obranyschopnosti země a k rozvoji ČSLA.

Za poslední léta se vojenskovodecká práce u štábů a správ MNO, ve vojscích i ve vojenských školách znatelně zaktivizovala. Stále těsněji je spojována s praktickými úkoly operační a bojové přípravy. Rozšířila se fronta vědeckého zkoumání, zvýšila se jeho ideová vojenskoteoretická úroveň, zlepšily se styl a metody řízení této práce.

Praktická činnost generálního štábu, správ MNO, štábů se organicky spojuje a splývá s vojenskovědeckým zkoumáním. Vojenskovědecká práce se stala důležitou povinností mnoha řídicích kádřů, povinností, bez které není možné úspěšně řešit složité a odpovědné úkoly, které před ČSLA stojí.

V letech 1976–1977 směřovalo úsilí vojenskovědecké práce především k zabezpečení kvalitního řešení úkolů operační a bojové přípravy, k hledání cest a způsobů zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti vojsk. Např. jde o takové problémy, jako je překrytí státní hranice a odrazení agrese, ochrana proti ZHN, morálně politická a psychologická příprava vojáků i některé otázky organizace stranickopolitické práce apod.

Velký význam pro další rozvoj teorie vojenského umění měla společná cvičení spojeneckých armád „ZÁPAD-77“, „SOJUZ-77“, „DRUŽBA-77“ i „DRUŽBA-78“ aj. Zobecněné zkušenosti z těchto cvičení umožnily vymezit hlavní směry a požadavky na výstavbu ČSLA i na zdokonalování řízení vojsk. Dávají i podklady pro přípravu a výcvik příslušníků armády a umožnily upřesnit hlavní směry rozvoje vojenské vědy.

V organizaci a řízení vojenskovědecké práce v ČSLA využíváme bohatých zkušeností Sovětské armády i dalších armád států Varšavské smlouvy. Naše spolupráce, vzájemná výměna zkušeností, společná řešení základních směrů výstavby armád, jednoty názorů na charakter a způsoby vedení boje a operace, porady a setkání vedoucích vojenskovědeckých orgánů generálních (hlavních) štábů spojeneckých armád zabezpečující další aktivizaci a činnost vojenskovědecké práce i v ČSLA.

Jedním ze základních směrů spolupráce je výměna zkušeností z operační a bojové přípravy, vypracování a zavádění účinných metod výcviku vojsk a výchovy vojáků do praxe. Podle počtu opatření zaujímá tento směr spolupráce vedoucí místo. Patří k němu i velitelsko-štábní, vševojsková a odborná taktická cvičení, porady a shromáždění vedoucích pracovníků spojeneckých armád, zpracování a používání jednotných dokumentů pro operační a bojovou přípravu, výstavby výcvikových exponátů, výměna vojenskovědecké i výukové literatury atd.

Velký význam mají porady a shromáždění vedoucích pracovníků spojeneckých armád, na kterých jsou hodnoceny výsledky bojové přípravy vojsk, upřesněny nové úkoly, posuzována metodika výcviku vojsk, zdokonalování bojové pohotovosti a řada jiných otázek.

Při zdokonalování přípravy vojsk má velký význam i taková forma spolupráce spojeneckých armád jako je výměna řádů a předpisů, periodických publikací, učebních pomůcek, přednášek vojenských škol, výstav učebních pomůcek apod.

Velkého významu dosáhla i spojenecká vojenskotechnická spolupráce. V obecných rysech ji můžeme charakterizovat jako vypracování jednotné, sladěné vojenskotechnické politiky států Varšavské smlouvy, politiky, která směřuje k zabezpečení spojeneckých armád dokonalými typy výzbroje a bojové techniky.

Ve vojenskotechnické spolupráci má důležité místo koordinace vědeckovýzkumných a vývojových prací, která umožnila ušetřit značné prostředky, dosáhnout soustředění úsilí na řešení hlavních úkolů ve vědeckovýzkumné práci.

Společné úsilí zemí socialistického společenství ve vojenskotechnické spolupráci napomáhá vyřešit nejen otázky vybavení spojeneckých armád nejmodernějšími prostředky, ale i jejich rychlého ovládnutí příslušnými ozbrojenými sil.

Kromě těchto úspěchů existuje ve vojenskovědecké práci řada podstatných problémů a nedostatků.

Vojenskovědecká práce nedosáhla dosud potřebné úrovně a nezabezpečuje v plné míře všechny potřeby vojenské praxe. Málo pozornosti věnuje výzkumu a vypracování zdůvodněných doporučení k otázkám bezprostřední přípravy vojsk a štábů při využití zkušeností spojeneckých armád i lokálních válek.

Slabým místem ve vojenskovědecké práci zůstává realizace pokrokových zkušeností z operační a bojové přípravy vojsk i výsledků vojenské vědy. Dobré myšlenky, závěry i doporučení pronikají do vojsk opožděně. Můžeme říci, že na kvalitu vojenskovědecké práce působí záporně i nedostatky v úrovni a ve využívání vojenskovědeckých a vojenskotechnických informací.

Některé vojenské vysoké školy se zatím zcela nestaly středisky vědy. Mnohé z jejich teoretických prací, učebnic, pomůcek a lekcí mají popisný charakter. Vojska v nich nenacházejí pro svou praktickou činnost potřebné závěry.

Zlepšit je zapotřebí i řízení vojenskovědecké práce ze strany některých velitelů a náčelníků štábů politických orgánů. Ne všude stojí v čele této práce vedoucí pracovníci.

Vojenskovědeckou práci nepovažují všichni odpovědní funkcionáři za přímou služební povinnost a odpovědnost za ni přenášejí na podřízené. V řadě případů j ponechávají na pospas druhohrádám osobám.

Ministr národní obrany ČSSR armádní generál Martin Džur v rozkaze pro výcvikový rok 1977/78 uložil zvýšit úroveň vědeckých výzkumů, přiblížit vědu k praxi, zejména na všech cvičeních zkoumat otázky přípravy a vedení operace a boje a velení vojskům. Splnění těchto požadavků v mnoha směrech závisí na aktivizaci a zdokonalování forem a metod vojenskovedecké práce.

Jednou z nejdůležitějších cest k tomu je zvýšení vědecké úrovně jejího plánování, které je ústředním článkem řízení vojenskovedecké práce. Hlavní přitom je dovést stanovení takové náplně výzkumů, která co nejvíce odpovídá potřebám vojsk a štábů. To je nutné si uvědomit v této etapě, kdy před námi stojí úkol rozpracovat dlouhodobý výhled vojenskovedecké práce do r. 1990 a zahájit zpracování 7. pětiletého plánu vědecké práce MNO.

Zkušenosti ukazují, že plán vojenskovedecké práce není možné přetěžovat velkým množstvím témat. Je nutné brát jeden velký problém za druhým a plánovat jeho všestranné prozkoumání, shora dolů. Předpokládáme-li v určitém období věnovat v plánu vojenskovedecké práce hlavní pozornost otázkám zkoumání cest ke zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti, musí všechny příslušné správy MNO, okruhy, armády, dříve dostat k prozkoumání určité otázky tohoto tématu. Tj. základní téma rozčleníme na dílčí témata a otázky na příslušné stupně. Přitom k dané tematice organizujeme zkušební a výzkumná cvičení, vojenskovedecké konference, porady a diskuse různého druhu. Takové plánování zabezpečí všestranné prozkoumání problému za účasti orgánů velení, specialistů druhů vojsk i speciálních vojsk.

Takový přístup k plánování vojenskovedecké práce se nazývá systémový; při něm se uskutečňuje detailní, všestranné plánování výzkumu jednotlivých, obecných i zvláštních problémů, soustřeďuje se pozornost na prozkoumání celkového problému v komplexu. Takový přístup ve vojenské vědě umožňuje cestou analýzy celého souhrnu problému získat správné a zdůvodněné závěry a doporučení i při zhodnocení souvislostí a faktorů jak z vlastní strany, tak ze strany nepřítelů. Systémový přístup k plánování vojenskovedecké práce je nezbytné používat zvláště dnes, kdy se zvětšuje mezera mezi prostředky ničení a ochrany. Odstranění této mezery je možné pouze na základě systémové analýzy celého problému v komplexu, sladění vývoje jak prostředků, tak i způsobů ochrany před zbraněmi hromadného ničení.

Velkého významu nabývá perspektivní plánování, které na základě dlouhodobých

výhledů (10—15 let) a středně dobých (pětiletých) plánů umožňuje vybírat výzkumnou tematiku na každý rok. V současné době je v ČSLA perspektivně plánován výzkum na pět let. Plánování je sladěno s pětiletými plány rozvoje národního hospodářství a základního výzkumu ČSAV. To umožňuje zpracovávat pětileté plány vojenskovedecké práce v ČSLA v úzké návaznosti na tyto plány a potřeby armády.

Kromě toho je možné v procesu plánování vzájemně sladit perspektivy rozvoje a termíny řešení těch uzlových problémů, na jejichž vyřešení závisí řešení ostatních a také všech otázek organizace plnění, materiálně technického zabezpečení, prověrky výsledků výzkumu i jejich zavedení do praxe.

S použitím systémového přístupu je tedy plánování vojenskovedecké práce vcelku i zvláště ke každému problému proniknuto jednotlivými vědeckou ideou, jednotným usměrňováním a organizačně metodickým zámyslem jejího uskutečnění.

Systémový přístup k plánování vojenskovedecké práce se tím však nevyčerpává. Plány rovněž obsahují formy předání výsledků výzkumu: dílo, monografie, učebnice, pomůcka, dizertace, zpráva, podklady, atd. Je třeba však mít na paměti, že ohromný růst vědeckých informací působí potíže při jejich předání a osvojení. To vyžaduje pokud možno maximálně zkracovat objem prací, monografií, dizertací a pomůcek. Zkušenosti ukazují, že je účelnější častěji připravovat krátké zprávy, vědecká sdělení, informace a hledat jiné formy předání výsledků vojenskovedecké práce vojskům a štábům.

Velmi perspektivním směrem zvýšení úrovně vojenskovedecké práce je i zdokonalování způsobů zobecnění zkušeností operační a bojové přípravy vojsk a štábů.

Ve vojscích a štábech se v průběhu výcvikového roku objevuje mnoho nového jak ve výcviku, tak i ve způsobech přípravy a vedení boje (operace), v metodách práce velitelů a štábů při řízení vojsk. Tyto cenné zkušenosti je nutné stále zobecňovat a šířit. Vojenská věda se na základě těchto zkušeností obohacuje a rozvíjí.

Zkušenosti ze cvičení a z výcviku mohou být zobecněny různými způsoby. Lepších výsledků se však dosahuje tehdy, vytváří-li se speciální výzkumné skupiny, ve kterých jsou důstojníci štábů i speciálních druhů vojsk a služeb. Pro zobecnění zkušeností vojsk, ke společnému řešení jednotlivých otázek vojenské teorie a jejich posouzení bezprostředně ve vojscích je třeba rovněž častěji přibírat i vojenskovedecké pracovníky.

Výzkumná skupina má mít stanoveny

k prozkoumání jednu až dvě otázky a tyto v průběhu cvičení (zaměstnání) hluboce a všestranně prozkoumat, zobecnit, zpracovat závěry a doporučení. Všestranné zhodnocení všech objektivních údajů a faktorů umožní zjistit tendence rozvoje forem a způsobů činnosti vojsk, pochopit nové jevy, které mohou v budoucnu doznat širokého rozvoje.

Jedním ze směrů zvyšování efektivnosti vojenskovo-vedecké práce je hledání nejkratších cest zavedení úspěšných výsledků vojenských vědy do praxe. Uplatnění kladných závěrů a doporučení z výsledků výzkumu vojenské teorie ve vojscích by měla být dáována „zelená“. Tyto výsledky není možné schovávat v učebnicích, pracích, dířetacích, ale je nutné je směle používat v průběhu cvičení, zaměstnání, při rozbo-rech a přednáškách. Vojskům musí být předána všechna doporučení, která se týkají zdokonalování činnosti vojsk na bojiš-ti, která umožňují lepší využití bojových vlastností soudobé výzbroje a bojové tech-niky, efektivnější a spolehlivější plnění stanovených úkolů, dále i nové prostředky, způsoby a metody výcviku, které zabezpečují ovládnutí nejnovější výzbroje a bojo-vé techniky v co nejkratší době a s mini-mální spotřebou materiálních prostředků.

Jedním z prostředků zlepšení vojensko-vedecké práce je zvýšení organizátorské funkce štábů, správ a vojenských vyso-kých škol. Jejich povinností je zabezpečit včasné splnění plánovaných opatření, usi-lovat o jejich účinnost. Tyto orgány jsou povinny dovedně spojit úsilí vojsk a vo-jenských škol k řešení úkolů vojensko-vedecké práce. Musí stát v čele výzkumu nejdůležitějších problémů.

Štáby, správy a vojenskovo-vedecká zaří-zení mohou kvalifikovaně, s přihlédnutím k potřebám praxe, stanovit podstatu pro-blému, určit, co hledat a co konkrétně zkoumat, tj. dát celkové zaměření vědec-kému zkoumání. To zvyšuje přesnost plá-nování, odpovědnost řešitelů a umožňuje konkrétněji řídit proces řešení problému i kontrolovat práci.

Úspěch vojenskovo-vedecké práce v mno-ha směrech závisí na organizační a meto-dické úrovni vojenskovo-vedeckých konferen-cí. Tyto konference zaujímají důležité mís-to v celkovém systému vědeckého výzku-mu a často jsou jeho konečnou etapou.

Zkušenosti ukazují, že účinnost vojen-skovo-vedeckých konferencí závisí na tvůrčím přístupu k výběru a rozboru nových otázek. Jejich posouzení musí mít pracovní a otevřený charakter. Návrhy a doporučení, přednesené na konferenci (poradě) je třeba včas vyhodnotit a stanovit konkrétní způsoby jejich realizace.

Při aktivizaci vojenskovo-vedecké práce je neméně důležitá i široká výměna zkuše-ností na stránkách vojenského tisku a také studium a využívání zkušeností Sovětské armády i dalších armád Varšavské smlou-vy. Vycházíme z toho, že v soudobých pod-mínkách není možné při vzájemné izolova-nosti úspěšně řešit stanovené úkoly. Kromě toho koordinace úsilí vojenskovo-vedecké prá-ce umožňuje úplnější využití dobrých zku-šeností spojeneckých armád.

Hlavními formami koordinace vojensko-vedecké práce armád Varšavské smlouvy, které se dobře osvědčily, jsou:

- periodické porady, které umožňují vyměnit pracovní zkušenosti, ukázat na kladné stránky organizace vojenskovo-vedecké práce spojeneckých armád, zjistit ne-dostatků a přijmout opatření k jejich od-stranění;

- systematická výměna vojenskoteore-tické a vojenskohistorické literatury;

- organizace a zabezpečení dvoustran-ných a mnohostranných konzultací;

- společné vojenskoteoretické a vo-jenskohistorické výzkumy, včetně vytváře-ní společných výzkumných skupin při spo-lečných cvičeních;

- společné zpracování prací i jednot-livých témat;

- příprava a konání různých semi-nářů, symposií apod..

K otázkám organizace a metodiky vý-cviku a výchovy u vojsk i ve vojenských školách připravují specialisté a vědeckí pracovníci bratrských armád konzultace, lecke a další opatření.

Dále je třeba rozšiřovat a prohlubovat všestranný výběr a organizaci překladů zahraničních vojenskoteoretických prací a článků pro jejich publikování ve vojen-ském tisku socialistických zemí.

Pro sladění tematických plánů, výměny článků a zkušeností z redakční a vydava-telské práce, je nutné i nadále praktiko-vat vzájemná setkání představitelů vojen-skovo-vedeckých orgánů, redakcí vojensko-teoretických časopisů a vedoucích pracov-níků vojenských vydavatelství socialistic-kých zemí.

Úspěšné plnění úkolů vojenskovo-vedecké práce vyžaduje, aby řadu jejích speciál-ních úkolů řešila určená výzkumná praco-viště ČSLA, vysoce kvalifikovaní vědeckí pracovníci. Proto také RMNO čís. 02/1978 ukládá věnovat výběru, přípravě a stá-lému zvyšování kvalifikace vědeckých praco-vníků ČSLA soustavnou pozornost. Správné investice do vědeckého potenciálu se mnohonásobně projeví na kvalitě výsledku. Tato dlouhodobě ověřená zkušenost je jed-nou ze základních podmínek růstu efek-tivnosti výzkumu.